

Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov 2021,

pozdrav a povzbudenie ekumenickému spoločenstvu.

18. január vždy býval začiatkom vzácnej osemdňovej doby, v ktorej sa naše cirkvi stretali v zhromaždeniach ekumenického Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov. Niekde osemkrát, niekde iba dva či tri. Niekde ešte ďalší, či ešte ďalší krát v inom čase roku, niekde ešte osobitne mládež, či iná skupina. V tomto čase sme si zvykli tiež na televízny prenos spoločnej bohoslužby predstaviteľov cirkví. Ako zborový farár i ako biskup som sa na túto príležitosť vždy tešil a so mnou určite mnoho - mnoho ďalších ľudí. Ak sa ma niekto zo sekulárneho prostredia opýtal, načo je takéto stretnutie dobré a čo je jeho zmyslom, vysvetľoval som mu, že tu nejde o nejaké diskusné fórum, na ktorom sa budú vzájomne vyjasňovať vieroučné rozdiely, ani sa nebude konať nejaká závažná ekumenická diplomacia, ani sa nebude preberať cirkevná politika. Budeme sa predovšetkým spolu modliť. K tomu spoločne počúvať Božie Slovo a chváliť Pána svojimi piesňami. Úroveň modlitby, chvály a počúvania Božieho Slova je proste tá najzákladnejšia úroveň, na ktorej sa môžu stretnúť členovia jednotlivých kresťanských denominácií. Je fantastické, že sa aj stretnú! Na otázku, či je to všetko, či toto môže mať nejakú závažnosť a význam, som zvykol odpovedať, že to oceníme až vtedy, ak nám to nebude dopriať.

Presne takáto situácia nastala práve v tomto čase. V druhej polovici roka 2020 sme dlho živilí nádej, že sa budeme môcť stretnúť k spoločným miestnym modlitbám a uskutočniť aj televíznu bohoslužbu. Tak, ako prebiehala jeseň, ako sa dramatovala pandemická situácia a opatrenia sa sprísňovali, z našej nádeje ubúdalo. Ako členovia v Ekumenickej rady cirkví a tiež ako partneri s Konferenciou biskupov Slovenska sme spolu komunikovali. Nikto si nevedel predstaviť, ako bude situácia vyzerať o dva – tri mesiace, v druhej polovici januára. Jedna otázka znela, či sa spoločenstvá budú môcť stretnúť na miestnej úrovni, a druhá, či sa bude dať uskutočniť spoločná bohoslužba s televíznym prenosom. Áno, ochota srdc tu rozhodne bola! Ale nutnosť zabezpečiť všetky logistické požiadavky a nedostať sa pritom do rozporu s protipandemickými opatreniami nás stále držala na vázkach. Priznám, niekoľko krát sme to vzdali, niekoľko krát sme plán opäť oživil. Tak to bolo napríklad v komplikujúcom sa čase pred Vianocami, keď niektoré naše spoločenstvá z dôvodu zníženia rizika vyzývali k dobrovoľnému lockdownu. Vtedy opäť ožila myšlienka usporiadať spoločnú televíznu bohoslužbu aspoň v najminimalistickejšom režime. Ako spoločné gesto, symbolicky, na povzbudenie ekumenicky naladenej časti kresťanskej verejnosti. Stále sme držali termín vysielania v televízii. Naša posledná porada bola 30. decembra a dohodli sme sa, že sa definitívne rozhodneme po Troch kráľoch. Žiaľ, silvestrovské správy o úplnom lockdowne túto tému definitívne uzavreli. Dúfame, že možno vo svätodušnom období, či v druhej polovici roka sa predsa len naše ekumenické modlitebné spoločenstvá budú môcť stretnúť. Televízny prenos zo spoločnej bohoslužby by bol už iba fantastickým bonusom k tomu.

Áno, tak to teda je, tento rok sa žiaľ spoločná ekumenická pobožnosť a jej televízny prenos v pôvodne zamýšľanom termíne 24. januára konať nebude. Neuskutočnia sa ani miestne modlitebné stretnutia. Možno niekde, kde priateľské ekumenické spoločenstvo kresťanov dobre funguje, sa podarí aspoň niektorým byť spolu na modlitbách online. Ak poviem, že sme sklamaní a smutní a mnohým bude ekumenické modlitebné spoločenstvo chýbať, nepoviem to iba formálne. Určite je to pravda. Bude chýbať aj mne.

Veľmi som sa preto potešil nápadu, s ktorým prišla pracovníčka Ekumenickej rady cirkví Evka Guldanová a bez problémov získala preň mediálnu tajomníčku ECAV Janku Nunvářovú. Liturgický program ekumenických pobožností na osem dní rozdelili osemnástim zástupcom rozličných cirkví, aby postupne prvých sedem dní v dvojiciach a posledný deň vo štvorici prečítali liturgické texty, pripravené zamyslenia a predniesli spoločné modlitby. Toto vysielanie sa bude dať sledovať na [facebooku](#)

[Ekumenickej rady cirkví](#) a iste ho budú preberať sociálne siete i ďalších cirkví a ich jednotlivých spoločenstiev. Ďakujem obom sestrám za ich skvelú iniciatívu a všetkým, ktorí sa podieľali za ich ochotu. Ja som sa o tomto všetko nedávno vo facebookovom príspevku vyjadril, že je to „náhrada“. Možno som mal povedať „maličká náhrada“, v porovnaní s atmosférou živých ekumenických modlitebných zhromaždení, a po nich často nasledujúceho milého pohostenia a rozhovorov prítomných zhromaždených, aké som sám poznal trebárs z Nitry. Aj táto „maličká náhrada“ však bude veľkým, dobrým a požehnaným dielom, skutočnou náhradou, ak si nájde svojich poslucháčov. Ak privedie ľudí rozličných konfesí napríklad k tomu, aby si ešte raz, súkromne a sami prečítali a premýšľovali príslušné biblické pasáže, a aby sa modlili výnimočne nie iba za seba, za svoju rodinu, za svoje cirkevné spoločenstvo, ale aj za kresťanov iných konfesí, z iných spoločenstiev, dokonca z iných kútov sveta. Modlitba, to je skutočne základná úroveň, na ktorej sa môžeme stretnúť, a zároveň mocná zbraň. A tu nemyslím len mocná zbraň v zápase za väčšie porozumenie a viditeľnejšiu jednotu medzi kresťanmi, ale vôbec: mocná zbraň a hradba v boji proti zlému, tak ako sa s ním potýkame denne v nespočetných podobách.

Ak sa môžem pri tejto príležitosti zdieľať aj s niečím úplne osobným, tak potom by som chcel vyznať, že od momentu, ako som dostal do rúk manuál tohtoročného Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov, veľmi som sa tešil, že sestry z rádu vo švajčiarskom Grandchamps pri jeho príprave vybrali za biblický základ ôsmich stretnutí slová Pána Ježiša z Evanjelia podľa Jána 15. kapitoly. Tu Pán Ježiš vyslovuje tajuplné podobnenstvo o vinohradníkovi, viniči a ratolestiach, aj s jeho výkladom, s ďalším poučením, s pasážou, kde odkrýva hĺbku svojej obetavej lásky a priateľstva k nám a všetko zakončuje autoritatívne, príkazom Majstra.

V čom sú tieto slová pre mňa skutočne drahé? Poviem to trocha zo širšia. Nie iba v protestantskej, reformačnej teologickej tradícii, nie iba v rímskokatolíckej, alebo pravoslávnej teológii a spiritualite, ale priamo v Biblii môžeme nájsť jasne vyhranené odkazy a učenie, ktoré sa kriticky stavia proti náboženstvu a ktoré odmieta náboženstvo. Nie, nezľaknime sa. Skutočne som napísal „náboženstvo“, aj keď práve tu treba dodať, čo myslíme pod pojmom „náboženstvo“. Myslíme tým niekoľko vecí, ktoré človek robí naraz: Človek má istotu, že okrem neho, ľudí, dejín, sveta, jestvuje ešte nejaká dokonalá Osoba, Boh – Boh má záujem, aby človek určité veci robil a určité veci nerobil – človek vyrozumel, že Boh je ochotný toto počínanie človeka odmeniť odmenou, alebo potrestať trestom – človek začne Boha považovať za partnera v akejsi obrovskej nadkozmickej hre života a vstúpi do obchodného vzťahu s Ním – vedome sa snaží o v podstate obdivuhodnú vec: robiť dobré a strániť sa zlého, dokonca vykonávať náboženské úkony – či si to prizná a či nie, sleduje, či každá dobrá vec je adekvátne ohodnotená Božou odmenou – človek navyše vie, že niekde v neurčitej diaľke pred ním je pripravená pre neho aj definitívna posmrtná odmena za jeho rozhodnutie robiť dobré a zbožné veci – to všetko je potvrdené človekovou logikou ľudovej duchovnosti, že spravodlivý Boh mu musí dať spravodlivú, teda dobrú odmenu – prípadné nezdary v živote človek hodnotí ako Božiu nespravodlivosť, neplnenie si záväzkov, alebo sa ocitá v kríži, či všetko dobré, čo robil, bolo skutočne perfektné a snaží sa to urobiť ešte perfektnjšie.

Celé toto moje dlhé vysvetlenie „náboženstva“ získalo v kresťanskej teológii jednoduchú skratku - „do ut des“, v latinčine „dám a dáš“. „Bože, vidíš, toto a toto Ti dávam. Teraz si na rade Ty. Daj, čo máš dať“. Proste, kupecké počty. Pozor, môžu mať spanilý, impozantný morálny, spirituálny, cirkevný náter a okolo tohto všetkého môže pulzovať spanilý, impozantný život veľkého a organizovaného spoločenstva. Aj tak to zostáva, žiaľ, vulgárnym „náboženstvom“.

Celá starozmluvná biblická tradícia je prešpikovaná odporom voči takémuto konceptu „náboženstva“. Mnohí proroci ukazujú Božiemu ľudu Izrael na pohanov a na ich vzťah s ich bohmi a hovoria: „Pozrite sa, tak toto je náboženstvo. Boh ale nechce náboženstvo. Boh nechce kupecké počty. Boh chce vzťah lásky, dôvery a odovzdanosti. Nie ste Jeho seberovnými partnermi

s oprávnenými požiadavkami z vašej strany. On je nekonečne veľký. A vám sa rozhodol ponúknuť zmluvu, vzťah medzi nekonečne veľkým a nekonečne malým. Všetko v tom vzťahu je dar. Všetko je milosť“. Áno, aj Izrael neraz uviazol v pasci náboženstva, ale varovný hlas proti náboženstvu znel vlastne permanentne. Nie len známy hlas proti modloslužbe, ale aj kritický a prečisťujúci hlas proti vulgárnemu poňatiu „náboženstva“. Tak hrozne sa pokušenie „náboženstva“ prelialo trebárs do pôvodne dobrej a hodnotnej myšlienky farizejizmu a hnutia farizejov. V dobe Pána Ježiša už boli farizeji tak nasiaknutí vulgárnou náboženskou vypočítavosťou, že samotné ich meno, ktoré pôvodne označovalo ich cenný úmysel „byť oddelený“ pre Boha, sa stalo synonymom pre niečo, čomu by sa mal veriaci človek zďaleka vyhnúť. Tak hrozne sa pokušenie „náboženstva“ prelialo do židovského učenia o „spravodlivosti zo zákona“, v ktorej zbožno - pedantný človek získal o sebe predstavu, že je „bezúhonný“ a z toho mu vyplývali na Boha oprávnené nároky. My evanjelici trebárs poznáme dramatický príbeh Martina Luthera, ktorého pokušenie vyplývajúce z konceptu „náboženstva“ priviedlo pomaly ku šíalenstvu, pretože sa išiel na smrť utrpiť myšlienkou, že on, nedokonalý človek, nikdy nebude môcť splniť nároky dokonalého Boha, aby dostal aspoň kúsok z Jeho odmeny. Je úžasné sledovať, ako mnohí muži a ženy v duchovných tradíciách jednotlivých cirkví na rôznych miestach a v rôznych dobách odhaľovali pokušenie vulgárneho „náboženstva“, ktoré z Boha urobilo nášho obchodného partnera na opačnej strane pultu, vyrátavalo Mu, čo všetko sme Mu dali a presne počítalo, či nám On všetko v poriadku a adekvátne vrátil.

V minulom roku sme si pripomenuli 75. výročie popravy evanjelického teológa Dietricha Bonhoeffera. Bol jedným z tých, ktorý programovo a veľmi radikálne zdôrazňovali, že kresťanstvo nie je „náboženstvom“, nech by to bolo niekomu na prvé počutie akokoľvek čudné. Čo je teda kresťanstvo? Kresťanstvo je nadprirodzený, ale reálny vzťah. Vzťah medzi nekonečne malou, pokrivenou a smrteľnou ľudskou bytosťou, mnou, a medzi dokonalým, večným Bohom, Ježišom Kristom, ktorý ma absolútne miluje a ktorému patrí v tom poslednom mysliteľnom zmysle slova. Ja Mu denne prinášam seba a svoj život vo všetkých jeho rozmeroch a On mi prináša a ponúka seba, vo svojej absolútnej moci, láske, milosti, pokoji. Máme nadprirodzené, ale reálne spoločenstvo, sme spojení. Ja prijímam z Neho, On mi dáva seba. Sme spojení krstom, slávením Jeho Večere, Jeho Slovom, modlitbou, láskou, nasledovaním, uctievaním v zhromaždení cirkvi, i slzami v intimite samoty. Podobá sa to podobá sa to na malú ratoliestku, púčik vínnej révy, ktorá je prirastená na mohutný a mocný kmeň viniča. Iba vďaka nemu prijíma, žije, rastie, prináša ovocie.

Pán Ježiš v úžasnej pasáži Ján 15, 1 – 17 hovorí práve o tomto! Ten, kto bude kresťanom, ten, kto sa pre Neho rozhodne, ten, kto bude k Ježišovi pritiahnutý tajomstvom Jeho vyvolenia, nebude iba prevádzkovateľom nejakého nového typu náboženstva, v ktorom prebieha výmena dobrých morálnych a náboženských skutkov a adekvátnych Božích odplát, ale bude účastníkom niečoho veľmi osobného, intímneho, áno, niekedy ťažko zdeliteľného a verbalizovateľného, ťažko odmerateľného, prezentovateľného, dokázateľného, ale predsa skutočného – vzťahu. Vzťahu medzi Tebou, Tebou a Tebou, milý brat a sestra a božskou, no reálnou osobou vzkrieseného a panujúceho Krista.

Na toto osobne myslím. Na toto určite mysleli aj sestry z Grandchamps, na toto myslíme všetci, ktorí sa v súkromí, v komôrke svojich srdc, zúčastníme tohtoročného Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov. Každý osobne i spoločne prosíme:

Nech nasledujúce a ďalšie dni posilnia moje spoločenstvo, môj vzťah s Ježišom Kristom.

Moje posilnia moje prirastenie k Ježišovi Kristovi ako ratoliestke ku kmeňu viniča.

Nech sú v tomto spolení posilnení aj moji bratia a sestry, domáci viery.

Nech sú v tomto spolení posilnení aj moji bratia a sestry z iných cirkví, ktorých poznám.

Nech sú v tomto spojení posilnení moji bratia a sestry, kresťania na celej tvári zeme, ktorých ani nepoznám, ale žijú svoje životy v spojení s Kristom a závislosti na Kristovi.

Nech všetci môžeme zostávať v Jeho láske. Nech vieme, čo je to a ako to možno žiť viac, hlbšie, slobodnejšie a intenzívnejšie – „zostávať v Jeho láske“.

Nech ja, oni, všetci, môžeme prinášať viac dobrého ovocia.

Nech je nad všetkým láska, ktorá je z Ježiša Krista, ktorou je Ježiš Kristus!

Toto srdečne želám a želáme Vám osobne i Vaším rodinám, Vaším spoločenstvám a celým cirkvám, ekumenickému spoločenstvu na Slovensku, pri príležitosti Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov. Vyprosujem a vyprosujeme pre Vás Božiu ochranu a požehnanie pre tieto dni, i na cestu rokom 2021!

Vaši v Pánovi, predstavitelia a tím ústredia Ekumenickej rady cirkví na Slovensku,

Ivan El'ko, Ján Szöllös, Ladislav Krpala, Nata Hovorková, Anna Ondrejičková, Eva Guldanová, Boris Rakovský a redakcia časopisu Rozmer.

2. nedeľa po Zjavení, 17. január 2021.